

P.T. Biblioteka Jagiellońska
w Krakowie

Rękodzieło i PRZEMYSŁ

Cena numeru 50 gr.

Prenumerata roczna zł. 6.

„ półroczna „ 3

„ kwartalna „ 1.50

Ogłoszenia:

Cała strona 80 zł.

Pół strony 40 „

Ćwierć str. 20 „

Ósemka 10 „

Redakcja i administracja:
Kraków, Podbrzezie 6.

Godziny urzędowe od
4—8 wieczorem.

Rękopisów się nie zwraca

Organ Stowarzyszenia żydowskich rękodzielników w Krakowie.

TREŚĆ NUMERU:

Problemy rękodziela żydowskiego w Polsce. — O szkołach zawodowych i bursach dla terminatorów. Z działalności Związku Kredytowego przy Stowarzyszeniu. — Co uchwalił zjazd rękodzielników żydowskich w Krakowie? — Ubezpieczmy rękodzielnika na wypadek choroby! — Organizacja rękodziela żydowskiego naszej dzielnicy. — Nowe rozporządzenie o cechownictwie krzywdzi rękodzielnika złotniczo-jubilerskiego. Kiedy odbędą się wybory do Izby Rzemieślniczych. — Otwarcie Biblioteki przy Stowarzyszeniu. — Zwinięcie kooperatywy majstrów krawieckich. — Informator podatkowy i t. d.

„DAOL” jest lakierem emaliowym
śnieżno białym.

„DAOL” lakiery są wyrabiane z najlepszych su-
rowców i dają gwarancję za trwałość.

„DAOL” emalia nie żółknieje i zachowuje swój
lustrzany połysk.

„DAOL” lakiery bursztynowe, kopalowe, powozowe, o-
raz wszelkie lakiery dla celów domowych i prze-
mysłowych są w jakości niedoścignione.

Do nabycia we wszystkich składach farb.

ZASTĘPCA:

P. KÄFER, KATOWICE, Moniuszki 3.

Nr. telefonu 2365.

„LUX” Przedsięb. elektrotechniczne wł. Teodor Dembitzer Kraków, Plac Dominikański 2. - Telefon 3335.

Skład wszelkich przyborów do światła elektrycznego i dzwonek elektr.
Instalacja światła elektrycznego, dzwonek elektrycznych, telefonów i gromochronów.

Aparaty radiowe oraz wszelkie przybory do tychże w wielkim wyborze.

Światowej sławy aparat zagraniczny „RONDO” Zł. 13.50

Całe urządzenie instalacji wraz z aparatem i słuchawkami a m.:

1 aparat „Rondo”	Zł. 13.50
1 para zagranicznych słuchawek I a	„ 16.—
1 antena spiralna I a	„ 2.20
10 mtr. przewodu na uziemnienie	„ 1.—
4 wtyczki bananowe	„ 0.60
1 opaska na wodociąg	„ 0.60
montaż aparatu wraz z drobnym mate- riałem na miejscu	5.—
Razem	Zł. 39.—

Związek Kredytowy

Spółdzielnia z ogr. odp.

w KRAKOWIE, UL. PODBRZEZIE 6.

(Dom Stowarzyszenia żyd. Rękodzielników)

**załatwia wszelkie czynności banko-
we, inkaso weksli, oraz eskont ry-
mes, inkaso frachtów i przekazów
na całą Rzeczpospolitą.**

Punktualna i szybka obsługa!

**Godziny urzędowe od 9-1 przedpołudniem
i od 3-7 wieczór.**

„REKODZIEŁO I PRZEMYSŁ”

Organ Stowarzyszenia żydowskich rękodzielników w Krakowie.

Problemy rękodziela żydowskiego w Polsce.

Ze statystyki rzemiosła wynika, że w Polsce jest około 317000 warsztatów, zatrudniających około 600.000 pracowników. Połowa tych warsztatów jest żydowska, przyczem w wielu fachach specjalnie w branży odzieżowej Żydzi producenci przeważają.

W roku ubiegłym zwiększyła się w Polsce produkcja w górnictwie, przemyśle i rolnictwie. Także rozwinął się handel. Bezrobocie uległo zmniejszeniu. Nastąpiła poprawa sytuacji walutowej, wynikająca z zrównowagi budżetowej i dodatniego bilansu handlowego. Łącznie z powstrzymywaniem wwozu odbiło się to pomyślnie na rzemiośle, szczególnie na jego jednej trzeciej t. j. branży odzieżowej i obuwianej.

Analizując jednak wywóz napotykamy niestety smutny fakt wywozu nie fabrykatów, nie wyrobów rzemieślniczych, ale surowców. Nie jest to pocieszającym, albowiem winniśmy eksportować pracę w gotowych naszych wyrobach.

Pomimo podkreślonych wyżej pewnych dodatnich objawów widzimy jednak, że cena robocizny i surowca się zwiększa. Również wzrasta koszt żywności. Na skutek tych czynników, jakoteż nadmiernego obciążenia podatkami i świadczeniami, rzemieślnicy podnieśli ceny, ale niewspółmiernie, rezygnując z części zarobku.

Rzemieślnicy wskutek ogólnie znanych przyczyn nie mogli wykorzystać zniżenia ogólnej stopy procentowej i stopy dyskontowej. Do bolączek rzemiosła należy ograniczenie czasu i dni pracy, brak kapitału obrotowego, taniego surowca, brak wewnętrznego i wywozowego rynku. Pozatem nie należy zapomnieć o stałych kwalifikacjach handlowych i technicznych wielu rzemieślników i o prymitywnem urządzeniu ich warsztatów. Ostatnio wymieniony czynnik i słaby narybek kandydatów do rzemiosła stanowi groźne memento dla żydowskiego rzemieślnika. Celem obrony rzemiosła rząd opracował ustawy, między nimi zaś ustawę przemysłową. Niestety, ustawa owiana jest duchem średniowiecznym, wprowadzając dowód uzdolnienia i terminologję cechów. Ustawa probiercza jest jeszcze w opracowaniu.

Naogół rząd rzemiosła nie traktuje tak, jak przemysł, handel lub rolnictwo. Rzemiosło nie jest wzywane na narady w ważnych gospodarczych spra-

wach, żydowskie zaś rzemiosło wzywa się tylko wtedy, kiedy się o to natarczywie upomina, a i to nie zawsze. Rzemieślnicza Rada Gospodarcza od 2 lat się nie zebrała.

W sprawie kredytowej w nieznacznym zresztą stopniu pomogła rzemiosłu żydowskiemu P. K. O. Bank Gospodarstwa Krajowego jest dla tego rzemiosła niedostępny. Najważniejsze podatki dla rzemiosła to: podatek przemysłowy, niezmiernie ciężki i niesprawiedliwy i takież podatek dochodowy. Podatki te opierają się na nadmiernem oszacowaniu obrotów i dochodów, przeceniając zdolności płatnicze warsztatów. Do tych podatków należy dodać samorządowe.

Ubezpieczenia socjalne w Polsce są nadmierne w stosunku do rzemiosła, podrażając produkcję o 150%. Pracodawcy w Kasie chorych opłacający 660/0 składek, mają tylko trzecią część mandatów.

W sprawie ochrony pracy należy podnieść, że w Polsce obowiązuje najkrótszy, bo 46-godzinny tydzień pracy. Do tego dochodzą liczne święta, ograniczenia pracy młodocianych i kobiet i urlopy.

Aktualną jest obecnie sprawa waloryzacji płac. Należy obronić cłami rzemiosło.

Ważną jest kwestja traktatu handlowego z Niemcami. W komisji traktatowej w Min. P. i H. żydowskie rzemiosło niema niestety przedstawiciela.

Przy opracowywaniu nowych taryf kolejowych nie zapytują właściwe czynniki o opinię żydowskiego rzemiosła.

Również nie brali Żydzi udziału w opracowaniu przez Min. P. i H. projektu dostaw.

Szkodliwą jest konkurencja rządowych i komunalnych warsztatów z prywatnemi, które opłacają lokal i podatki.

W dziedzinie oświaty zawodowej boryka się społeczeństwo żydowskie, utrzymujące własnym sumptem dziesiątki szkół fachowych, zebrząc o zasiłki na ten cel zagranicą.

W dziedzinie spółdzielnictwa żydowscy rzemieślnicy odegrali dużą rolę od chwili, w której nastąpiło zjednoczenie ich w Centralnym Związku Rzemieślników Żydów w Polsce. Dziś niema ani jednej placówki spółdzielczej żydowskiej, w którejby rzemieślnik Żyd nie miał ważkiego głosu.

Inż. A. Czerniakow.

O szkołach zawodowych i bursach dla terminatorów.

Zagadnieniem szkolnictwa zawodowego interesuje się w dobie obecnej całe społeczeństwo. Powołane czynniki poświęcają temu problemowi wiele uwagi przez wzgląd na potrzebę przygotowania zastępów praktycznie i teoretycznie wyszkolonych zawodowców dla rozwijającego się rękodzieła i przemysłu. Szkolnictwo zawodowe wysoko postawione ma znaczenie kulturalno-wychowawcze i gospodarcze, a gdy chodzi o żydostwo, staje się nawet problemem społecznym.

Najwyższe urzędy oświatowe kraju zastanawiają się nad organizacją i uprawnieniem szkół zawodowych. Głos jednak decydujący w tej sprawie powinny mieć organizacje rękodzielnicze i przemysłowe, one bowiem najlepiej znają warunki i potrzeby warsztatów pracy. Jak sprawa ta powinna być załatwiona z punktu widzenia interesu rękodzielnika?

Osią naszych zainteresowań w tej kwestji jest po pierwsze: jak wyszkolić praktycznie i teoretycznie najlepiej przyszłego rękodzielnika, by mógł sprostać wymaganiom życia i stać się wartościowym członkiem społeczeństwa, po drugie: zastanowić się nad tem, co mogą i powinny rząd i społeczeństwo dla tej sprawy uczynić.

Co do punktu pierwszego to muszę zaznaczyć, że zapatruję się sceptycznie na kształcenie teoretyczne bez poprzednio zdobytej praktyki. Jestem bowiem przekonany i zdaje się, że nie odbiegam od poglądów ogółu rękodzielników na tę sprawę, że zdobywanie wiadomości przy warsztacie daje większe rezultaty, niż kilkuletnie studjum teoretyczne.

Nie znaczy to, żebyśmy nie doceniali wykształcenia teoretycznego, chcemy tylko, by przy organizacji szkolnictwa zawodowego odpowiednio do siebie ustosunkowano teorię i praktykę.

Jako podstawę zawodowego przygotowania należy przyjąć okres terminu, podczas którego zdobywa się konieczne minimum praktycznego wyszkolenia. Zdobyte w ten sposób wiadomości praktyczne można teoretycznie pogłębić bądźto zapisując się na jeden rok do odpowiednio zorganizowanej szkoły zawodowej, dającej całodzienne praktyczne i teoretyczne zajęcia, bądź też tylko uzupełniać swe wykształcenie zawodowe w godzinach wieczornych na odpowiednich kursach dokształcających.

Należy podkreślić z całym naciskiem, że przed zapisaniem się do szkoły zawodowej powinien każdy kandydat ukończyć 7-mio klasową szkołę powszechną i przejść okres terminu.

Co zaś do kursów dokształcających, to powinny one być urządzone jaknajbardziej praktycznie tak, by ten szczupły materiał naukowy, podawany zazwy-

czaj w dwóch godzinach wieczornych, był jak naj-ekonomiczniej rozłożony. Zdajemy sobie sprawę, że organizacja szkolnictwa zawodowego napotyka na wielkie trudności, wiemy, że ścierają się różne poglądy w tej kwestji. Uważamy jednak za nasz obowiązek wyrazić opinię za jaknajwiększym uwzględnieniem strony praktycznej przy zawodowym kształceniu i w tym kierunku zwracamy uwagę na wielką i pozytywną wartość terminu.

Co do kwestji drugiej, to jest pomocy finansowej, to uważamy, że należy zwrócić się do rządu, by przyszedł z pomocą materialną istniejącym żydowskim szkołom zawodowym i nowo powstającym i nieutrudniał nadawania im uprawnień szkół publiczno-państwowych.

Ze szkołą zawodową ściśle związana jest kwestja stworzenia burs dla terminatorów.

Bursy powinny zupełnie biednej i opuszczonej dziatwie dać nie tylko opiekę, dach nad głową i posiłek, ale także skierować swych wychowanków do zawodów.

Powstała z inicjatywy naszego stowarzyszenia przy pomocy społeczeństwa krakowskiego bursa dla terminatorów pragnie w ten sposób pojąć właśnie swe zadania i tu obok rządu, od którego mamy prawo żądać poparcia i zasiłków, jest szerokie pole dla inicjatywy społecznej.

Tam bowiem, gdzie chodzi o szkołę zawodową jak i internaty dla terminatorów, rząd i społeczeństwo winni iść razem i wspierać się, by wykorzenić zło, jakie wojna wyrządziła i odpowiednio zaopiekować się idącą nieraz na marne energją społeczną, jaką stanowi młodzież, by energję tę wyzyskać pozytywnie dla dobra społeczeństwa i dla rozkwitu ekonomicznego państwa.

Biorąc jednak pod uwagę ciężkie położenie ekonomiczne żydowskiego społeczeństwa, uginającego się pod ciężarem podatków musimy podkreślić, że tylko wydatna pomoc finansowa ze strony rządu pozwoli nam utrzymać nasze zakłady wychowawcze i zawodowe i postawić je na odpowiedniej wyżynie. Tylko wtedy będziemy mogli dalej prowadzić z własnej inicjatywy podjęte dzieło i zrealizować nasz cel, to jest wychować społeczeństwu i państwu obywateli zdolnych do pozytywnej i twórczej pracy.

M. Grünberg.

Rękodzielnicy! Pamiętajcie o poparciu bursy dla terminatorów!

Z działalności Związku Kredytowego przy Stowarzyszeniu rękodzielników żydowskich w Krakowie.

Dnia 29. września b. r. odbyło się doroczne Walne Zgromadzenie Związku Kredytowego Spółdzielni z ogr. odp. w Krakowie, przy udziale około 120 członków. Po zagajeniu obrad przez wiceprezesa Rady Nadzorczej p. radcę Silberbacha, wybrano przewodniczącym p. Steinberga, który powołał na sekretarza p. Landsbergera, zaś na ławników pp. Markfelda i Grünbauma. Sekretarz p. Landsberger odczytał protokół z ostatniego Walnego Zgromadzenia, który został przyjęty do wiadomości, poczem dyr. Dembitzer złożył sprawozdanie za rok 1926, porównując stan obecny banku ze stanem w roku 1925 i wykazując cyframi rozwój instytucji od chwili przejścia banku do lokalu Stowarzyszenia i pod obecne kierownictwo. Na każdym polu i pod każdym względem bank się rozwija, czyni bardzo dodatnie postępy, tak w interesie udziałowców, jak i samej instytucji. Obroty pieniężne tak w pożyczkach jak i przez inkaso w ciągu roku były bardzo znaczne, placówka nasza pracowała wzorowo. **Ruch członków:** W roku 1925 było 48, a w roku 1926 już 553, taksamo i udziały w tym stosunku się powiększyły; mowca zobrazował stan członków według zawodów, przyczem okazało się, że najwięcej członków daje zawód krawiecki, po nim kupcy, dalej kuśnierze, szewcy i t. d. Deficyt wynoszący **Zł. 1.092**— w roku 1926, powstał z tego powodu, gdyż udzielono pożyczki, gdy kurs dolara wynosił 11— zł., a gdy pożyczki zwracano, kurs dolara wynosił 9— zł. Pozycje rozchodowe wykazały, iż poczynione były wydatki niezbędne i z natury rzeczy konieczne. Kończąc swe sprawozdanie, które zostało przez zebranych z uwagą wysłuchane, wyraża dyr. Dembitzer imieniem banku podziękowanie zarządowi Stowarzyszenia rękodzielników żydowskich na ręce p. prezesa Steinberga za bezinteresowne dostarczanie lokalu, światła, opału i wszystkich innych dogodności, stojących w związku z czynnościami banku.

Na wniosek p. Abrahama Kleinbergera wyrażono dyrekcji podziękowanie za jej czynności, oraz udzielono jej jednomyślnie absolutorjum po odczytaniu przez radcę Silberbacha sprawozdania imieniem Rady Nadzorczej za rok 1926

W dyskusji przewodniczący p. Steinberg krytykuje postępowanie rękodzielników, którzy banku nie popierają; niektórzy rękodzielnicy zwracają się do banku dopiero wówczas, kiedy jest u nich krucho i koniecznie potrzebują pożyczki, pozatem innego zainteresowania nie widać. Mowca naprowadza fakty, że terminatorzy żydowscy lokują swe oszczędności w bankach obcych, a nie w naszym, za co winę po-

noszą rękodzielnicy. Mowca wspomina, że centrala warszawska żąda bezwarunkowo, by bank przenieść do prywatnego i rozszerzonego lokalu, nakazowi temu trzeba będzie zadość uczynić, to też powinnością rękodzielników jest zasilać bank przez werbowanie nowych udziałowców wśród rękodzielników.

Następnie p. dyr. Dembitzer odczytał sprawozdanie z ostatniej rewizji Związku żyd. Tow. Spółdzielczych w Warszawie, które przyjęte zostało do wiadomości. Również uchwalono po krótkiej dyskusji przedstawiony przez p. Dembitzera budżet na rok 1927 na kwotę **zł. 9.200**—

Dłuższą dyskusję wywołała umieszczona na porządku dziennym sprawa zmiany nazwy Związku Kredytowego na Bank Rękodzielniczy. W rezultacie przeważało zdanie, że zmiana nazwy jest nie na czasie i mogłaby ujemnie wpłynąć na nieposzlakowaną instytucję, wobec czego 24 głosami przeciw 17 uchwalono odrzucić wniosek o zmianę nazwy Związku Kredytowego.

Również po dłuższej dyskusji uchwalono zgodnie z żądaniem Centrali warszawskiej podwyższyć wysokość udziału z 10 zł. na 25 zł. oraz porekę na 10-krotną.

Z dalszych uchwał wymienić należy upoważnienie zarządu do zaciągania pożyczek i przyjmowania wkładek oszczędnościowych do kwoty 10.000 zł., oraz podwyższenie maksymalnych pożyczek do 500 zł. i eskontu rymes do 800 zł. Pozatem uchwalono stworzyć fundusz rezerwowy z wpisowego 5 zł., które będzie ściągane od nowowstępujących członków. Na pokrycie deficytu uchwalono ściągnąć od każdego członka 5 zł.

Wkońcu dokonano wyboru nowych Władz Związku Kredytowego w następującym składzie:

DYREKCJA: Przewodniczący dyrekcji p. Dembitzer Teodor, członkowie dyrekcji — pp. Steinberg Joachim i Steiner Izrael, zastępcy członków — pp. Minder Aron, Przeworski Mojżesz i Stein Jakób.

RADA NADZORCZA: Przewodniczący — Inż. Feldman Dawid, członkowie — pp. Dr. Gottesmann Szymon, Grünberg Maurycy, Kempner Izak, Leder Henryk i Goldschmied I. S., zastępcy członków — pp. Kandel Jakób, Poznański Abraham i Springer Bernard.

Lokal klubowy w domu Stowarzyszenia rękodzielników żydowskich w Krakowie, przy ulicy Podbrzezie 1. 6. I. p. otwarty jest **codziennie**.

Co uchwalił Zjazd rękodzielników żydowskich w Krakowie?

Jak wiadomo, obradował w dniach 12—14 czerwca br. w Krakowie pierwszy Zjazd Rękodzielników Żydowskich zach Małopolski, Śląska i Województwa Kieleckiego. Z powodu trudności finansowych pismo nasze nie ukazało się przez kilka miesięcy, wobec czego obecnie drukujemy uchwały i rezolucje wspomnianego Zjazdu.

Redakcja.

Rezolucje w sprawie przymusowego spoczynku niedzielnego.

I. Zjazd rękodzielników Żydów Małopolski zachodniej, Śląska i Województwa Kieleckiego po wysłuchaniu referatu Dra Rossbergera (Jarosław) zwraca się do Wysokiego Rządu o nowelizację dotychczasowego ustawodawstwa w kierunku umożliwienia Żydom samodzielnie wykonywującym rzemiosło lub handel, a wstrzymującym się w sobotę od wszelkiej pracy, pracy w niedzielę i święta nieżydowskie.

W szczególności proponuje Zjazd następującą nowelę do art. 11 ustawy z 18 grudnia 1919: Artykuł 11 ustawy z 18 grudnia 1919 Dz. Ust. Nr. 2 poz. 7 o czasie pracy w przemyśle i handlu uzupełnia się dodaniem po ustępie d) ustępu nowego e) w następującem brzmieniu:

„Dla osób samodzielnie wykonywujących rzemiosło lub handel i ich pomocników, które to osoby ze względów religijnych w innym dniu tygodnia regularnie wstrzymują się od wykonywania wszelkiej pracy przez pełnych 24 godzin z tem, że dla osób wykonywujących tylko handel praca w niedzielę i święta odbywać się może tylko przez 6 godzin, a to w porze dnia, którą określą województwa po wysłuchaniu opinii rady gminnej odnośnie gminy“. Na uzasadnienie tej rezolucji naprowadza Zjazd, że obecny przymus wstrzymania się od wszelkiej pracy zawodowej w niedzielę i święta spycha religijne warstwy i tak już spauperyzowane zupełnie w przepaść nędzy, narzucając im zakaz pracy przez dwa i pół dnia w tygodniu i podwójną ilość świąt, **za raz nigdzie na świecie niepraktykowany**, a mogący zniszczyć ekonomicznie warstwy nawet znacznie bogatsze, jak te, o które chodzi.

Tych, którzy tego przymusu znieść nie mogą, zmusza ten zakaz pracy do zaprzeczenia sumieniu, do sprzeniewierzenia się religii i pogwałcenia jednego z najświętszych przykazań — **do moralnego i materialnego harakiri**.

Ta alternatywa przymusu moralnego nie tylko nie jest konieczną, ale jest we wysokim stopniu antypaństwową i antyspołeczną, nie dotyczy ona bowiem wcale zasadniczego obowiązku odpoczynku

przez jeden dzień w tygodniu i we dnie świąteczne którego to obowiązku warstwy te nie mniej jak chrześcijańskie dotrzymują i jak stylizacja rezolucji powyższej gwarantuje, nadal dotrzymywać będą.

Postulaty podatkowe.

Zjazd protestuje przeciwko obecnemu systemowi podatkowemu w Polsce i żąda skomasowania różnych podatków publicznych i komunalnych w jeden podatek powszechny wychodząc z założenia, że warstwa rzemieślnicza podpada pod naporem tylu rozmaitych danin i opłat skarbowych oraz, że nie może im więcej podołać z powodu znanego przesilenia ekonomicznego.

W szczególności żąda zjazd znacznego zmniejszenia stawek podatku przemysłowego oraz całkowitego zwolnienia VII—VIII kategorii przemysłu od opłaty podatku przemysłowego.

Zjazd uprasza o znówelizowanie ustaw podatkowych w kierunku:

- a) zupełnego zniesienia podatku obrotowego
- b) podniesienia minimum dochodu do 2000 zł.
- c) zniesienia tych podatków samorządowych, które utrudniają rękodzielną reklamę swoich wytwórni i wyrobów.
- d) nie zaliczenia przyjętych do nauki uczniów rzemieślniczych w ilości ustalić się mającej w ustawodawstwie podatkowym do sił najemnych i zarobkujących, względnie produkujących, lecz wyłącznie traktowania ich na równi ze szkołami przemysłowymi.

Zjazd uprasza, żeby Izby i Urzędy Skarbowe powoływały do Komisji szacunkowych rzeczoznawców i mężów zaufania delegowanych przez organizacje rzemieślnicze, przyczem zaniechać należy powoływania dowolnego przez referentów skarbowych.

Zjazd uprasza o zmniejszenie kar i stosowanie procentu zwłoki według stopy oficjalnej Banku Polskiego.

Zjazd uprasza o zaniechanie egzekucyj na maszynach, narzędziach i innych materiałach znajdujących się we warsztatach

Zjazd wyraża zapatrywanie, że rękodzieło jest przeciążone podatkami i żąda równomiernego rozkładania podatków na wszystkie klasy społeczne tak, żeby podatek nie naruszał warsztatów pracy, a obciążał tylko faktyczny dochód ze zarobku osiągnięty.

Sprawy kredytowe i finansowe.

Zjazd poleca Komitetowi wykonawczemu jak i innym żydowskim organizacjom rękodzielniczym tworzenie zawodowych spółdzielni kredytowych rze-

mieślniczych w tych wszystkich środowiskach, w których stan rzemieślniczy jest liczniejszy i bardziej rozwinięty. Natomiast w środowiskach o słabszym liczebnie rzemiośle zaleca popieranie wszechstanowych spółdzielni.

Zjazd postanawia odnieść się do Rządu o pomoc kredytową z funduszy budżetowych Skarbu państwa, a to celem poparcia Instytucji Spółdzielczych rzemieślniczych (o typie finansowym i kooperatywnym) nadto o wyjednanie kredytu inwestycyjnego i obrotowego celem uruchomienia warsztatów pracy oraz celem udoskonalenia tychże, wreszcie na odbudowę zniszczonych egzystencji rzemieślniczych w szczególności na zakup potrzebnych maszyn i innych narzędzi technicznych.

Zjazd zwraca się do dyrekcji Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie o udzielenie taniego kredytu długoterminowego i dostępnego dla rzemieślnika jako najproduktywniejszego elementu w odniesieniu do gospodarki państwowej, bez którego to kredytu dalsze prowadzenie warsztatów pracy okazuje się wprost niemożliwym. Równocześnie zwraca się Zjazd do dyrekcji Pocztowej Kasy Oszczędności w Warszawie o wyjednanie kredytu sferom rękodzielniczym w sposób łatwy i tani, w szerszym zakresie, aniżeli to obecnie się dzieje, bez stawiania interesantom trudności i przesadnych formalności, a w szczególności bez żądania gwarancji ze strony banków spółdzielczych, ewentualnie Centrali tychże w Warszawie.

Zjazd uchwała zakładać przy spółdzielniach kredytowych kooperatywy mieszkaniowe i w tym celu porucza opracowanie statutów specjalnej komisji. Równocześnie zwraca się Zjazd do Dyrekcji Banku Gospodarstwa Krajowego, ażeby z funduszy na rozbudowy miast przeznaczonych zasilał w doniosły sposób ruch budowlany, a nadto zasilał wydatnie kooperatywy mieszkaniowe rękodzielników żydowskich, przez co zmaleje bezrobocie i zaspokoi się głód mieszkaniowy miast.

O racjonalną reformę opieki społecznej.

Wzywa się Centralę Związków Rzemieślników Żydów w Polsce, aby w najkrótszym czasie wyjednała u miarodajnych czynników i Rządu w sprawie opieki socjalnej nowelizację dotychczasowego ustawodawstwa w kierunku:

I. a) wprowadzenia przymusu ubezpieczenia na wypadek choroby rękodzielników, którzy zatrudniają w swoich warsztatach pracy nie więcej niż 10 pracowników;

b) zmiany systemu opłat z dotychczasowych 3/5 od pracodawców i 2/5 od ubezpieczonych na ponoszenie opłat w równych częściach;

c) zmiany biernego prawa wyborczego w sto-

sunku do ponoszonych opłat;

d) ograniczenia świadczeń Kas Chorych do najbliższych członków rodziny ubezpieczonego;

e) zmniejszenia funduszy rezerwowych i

f) zmniejszenia opłat na podstawie wyników rachunku samowystarczalności.

II. a) Ograniczenia ubezpieczenia od nieszczęśliwych wypadków do tych **tylko** warsztatów pracy, w których istnieją możliwości nieszczęśliwych wypadków;

b) ustalenia minimum i maximum zarobku policzalnego dla wymiaru opłat;

c) zwolnienia od opłat za terminatorów, uczniów, wolontariuszy, oraz członków rodzin, którzy żadnego wynagrodzenia za najemną pracę nie otrzymują;

d) podziału opłat na pracodawców i pracujących;

e) przeprowadzenia klasyfikacji przedsiębiorstw i zaszeregowania do rzeczywiście koniecznych kategorii i klas niebezpieczeństwa;

f) zniesienia wszystkich dodatkowych wymiarów opłat ponad 1 rok;

g) przyznania biernego prawa wyborczego w zarządzie Z. U. W. w stosunku do ponoszonych opłat;

h) zmniejszenia opłat do rzeczywiście koniecznych na podstawie rachunku samowystarczalności a nie kapitalizacji;

i) udzielenia kredytów z funduszy rezerwowych Z. U. W. rękodzielnikom na podniesienie warsztatów pracy za opłatą ustawowych odsetek;

j) nadzoru przez władze administracyjne nad działalnością Z. U. W., a to tak w kierunku wymiaru i ustalenia opłat — jakoteż odszkodowań dla ubezpieczonych;

k) zezwolenia na ściąganie opłat tylko w drodze egzekucji administracyjnej, a nie rządowej.

III. Połączenia wszystkich zakładów i instytucji opieki Socjalnej a mianowicie:

Kas Chorych, Zakładu ubezpieczenia pensyjnego i Funduszu bezrobocia w jedną instytucję opieki socjalnej, obejmującą na podstawie jednej ustawy, za opłatą jednolitej wkładki, zabezpieczającą na wszystkie wypadki losowe a m.: od niezdolności do pracy, kalectwa, starości, braku pracy i na wypadek śmierci ubezpieczonego.

W tym celu Zjazd udziela Centrali najdalej idących pełnomocnictw bez zastrzeżeń.

O dokształcanie zawodowe.

Ze względu na potrzebę pogłębienia wiedzy zawodowej przyszłego pokolenia rękodzielników żydowskich uważamy potrzebę zakładania w Polsce szkół zawodowych i uzupełniających oraz burs i ognisk dla młodzieży, za rzecz nader nagłą

i upraszamy o rychłe wydanie ustawy o obowiązkowym doksztalcaniu, o zabezpieczenie szkołom zawodowym doksztalcającym jak najbardziej zawodowego charakteru i stworzenie Patronatu celem roztoczenia opieki nad szkołami rzemieślniczymi.

Zjazd uchwala przy żydowskich organizacjach rzemieślniczych powołać do życia komitety dla przysposobienia zawodowego młodzieży, aby dać możliwość chcącym się poświęcić pewnemu zawodowi rękodzielniczemu wyboru odpowiedniego do jego zamiłowania i charakteru rzemiosła.

Sprawy organizacyjne i zawodowe.

Zjazd uchwala wezwać ośrodki prowincjonalne, ażeby te dały rychłą inicjatywę do stworzenia dalszych placówek i zrzeszeń rękodzielniczych celem pobudzenia rozwoju rękodzieła oraz idei spółdzielczości rękodzielniczej.

Zjazd zaleca komitetowi wykonawczemu jak i innym organizacjom rzemieślniczym wydawanie pisma rzemieślniczego informacyjnego o całokształcie życia rzemieślniczego ewentualnie wspólnego dla całego stanu rzemieślniczego.

Zjazd uchwala zażądać zdemokratyzowania ordynacji wyborczej do kahałów na podstawie powszechnego prawa wyborczego ewentualnie w sposób analogiczny, jak się to dzieje przy wyborach do samorządu gminnego w Polsce, wedle czterech kuryj, nadto zażądać także reformy systemu podatku domestykalnego na podstawie podatków bezpośrednich i powszechnych.

* * *

Zjazd uprasza rząd o wydanie odnośnych zarządzeń dla zreformowania systemu pracy w zakładach więzień i ograniczenia zakładania warsztatów tak w tych zakładach jak i innych instytucjach państwowych, albowiem prowadzenie warsztatów rzemieślniczych w tych instytucjach podkopuje egzystencję zawodowych rzemieślników opłacających daniny publiczne i opłaty socjalne.

Zjazd uprasza rząd o jaknajrychlejsze przystąpienie do stworzenia ustawy o zabezpieczeniu pretensji rzemieślników budowlanych analogicznej do ustaw obowiązujących w Stanach Ameryki północnej, a z uwzględnieniem stosunków gospodarczych naszego kraju, przyczem zjazd wyraża zapatrywanie, że stworzenie takiej ustawy jest dla uzdrowienia stosunków gospodarczych przemysłu rzemieślniczo - budowlanego niezbędnie konieczne.

Ubezpieczmy rękodzielnika na wypadek choroby!

Do jednej z najbardziej piekących spraw, których załatwienia oczekuje ogół rękodzielników od swej organizacji, należy sprawa ubezpieczenia samodzielnego rękodzielnika na wypadek choroby. Chyba nie trzeba

tłumaczyć, że położenie każdego człowieka podczas choroby jest bardzo trudne z różnych przyczyn wynikających z choroby. Jednak musimy tu podkreślić specyficznie krytyczne położenie rękodzielnika podczas choroby jego, lub członka rodziny. Jak powszechnie wiadomo, 98% rękodzielników w najłepszym wypadku zarabia na skromne utrzymanie, a nigdy na nadzwyczajne wydatki; temsamem też nie może być mowy o zaoszczędzeniu pieniędzy na czas niezdolności do zarobkowania z powodu choroby lub t. p. Dlatego też po największej części, gdy rękodzielnik zachoruje, zostaje bez środków potrzebnych na leczenie. W sferach rękodzielniczych choroby są dość częste z powodu ciężkiej pracy zawodowej. Położenie takiego rękodzielnika staje się wprost bez wyjścia, bo po pierwsze: choroba sama wymaga wydatków na lekarza, lekarstwa, pożywienie i t. d., po drugie: rodzina pozbawiona zostaje człowieka, któryby zarabiał, a temsamem pozostaje bez środków do życia; wiadomem jest, że n. p. interes kupca podczas nieobecności właściciela może być nadal prowadzony, wprawdzie zazwyczaj nie tak, jak w jego obecności, ale w każdym razie funkcjonuje. Natomiast w rzemiośle (za wyjątkiem nielicznych dużych przedsiębiorstw, gdzie są kierownicy i t. p.) prowadzenie warsztatu przy nieobecności właściciela to jest samego rękodzielnika, jest wykluczonem, a cała praca ustaje. Łatwo zrozumieć, do czego taki stan doprowadza dotkniętych chorobą rękodzielników, a wszak nie do pomyślenia jest, by stowarzyszenie ze skromnych dochodów mogło w takich wypadkach należycie popierać członków; zresztą gdyby nawet mogło, to to zawsze zostaje wsparciem, po które największa część rękodzielników nie chce osiągać pomimo najkrytyczniejszego położenia.

Dla przytoczonych wyżej powodów jest sprawą piękną utworzenie Kasy Chorych dla samodzielných rękodzielników, na wzór kas robotniczych, naturalnie zastosowanych do potrzeb samodzielnego rękodzielnika. Chodzi o to, by rękodzielnik był ubezpieczony i miał zapewnioną choćby częściową pomoc na czas choroby. Zaznaczyć należy, że nie można będzie zaraz na początku oczekiwać zupełnej pomocy we wszystkich kierunkach, jednak ulży to doli rękodzielnika w znaczniej mierze. Istnieją już takie kasy w innych kulturalnych państwach, jak w Anglii, Niemczech i t. d. Otóż wskazanem jest, by z jednej strony władze naszego stowarzyszenia zabrały się intensywnie do stworzenia tej tak dla ogółu rękodzielników koniecznej instytucji, a z drugiej strony, by jak najszerszy ogół inicjatywą tą zainteresował się i pomógł stworzyć tę placówkę. Może już w najbliższej przyszłości będziemy owoce zbierać z tej pracy i coś pozytywnego i realnego zdziałamy dla rękodzielnika.

I. Kempler.

Nowe rozporządzenie o cechownictwie

krzywdzi rękodzielniczkę złotniczo - jubilerskiego.

Brak organizacji w zawodzie złotniczo-jubilerskim daje się odczuć coraz bardziej, gdyż nie posiadamy należytej reprezentacji zawodowej, która by się losem stanu złotniczego zajęła. Brak gotówki i zubożenie ludności daje się najbardziej we znaki rękodzielniczkowi złotniczemu, gdyż podstawą naszego zawodu jest dobrobyt ludności. Majster złotniczy walczy już ostatecznie, czekając na lepsze czasy, a tymczasem urzędy skarbowe i cechownicze myślą już nad tem, jakby zupełnie zniszczyć rękodzielniczkę złotniczego, to też niedaleki jest już czas, kiedy zawód ten zniknie z horyzontu.

Rozporządzenia takie, jak ostatnie przed kilku miesiącami w życie wprowadzone uniemożliwiają wprost pracę w zawodzie i dlatego rozporządzeniu temu warto poświęcić parę słów. Jak wiadomo, złotnik jest w tem „szczęśliwym” położeniu, że ma nad sobą kontrolę, w postaci urzędu probierczego, czego żaden zawód nie posiada. Gdy złotnik wykańcza robotę, musi ją dać ocechować w urzędzie pobierczym, a gdy przedmiot okaże się bodaj cośkolwiek słabszym, co stanowi dla klienta minimalny uszczerbek, zostaje natychmiast złamany i zwrócony złotnikowi w stanie nie do użycia, co połączone jest już z wielką szkodą dla wytwórcy. Nowe rozporządzenie idzie jednak dalej, a mianowicie w wypadku wyżej wspomnianym nie zwraca się złotnikowi wpłaconej należności mimo, że przedmiot nie został ocechowany. Tak zatem złotnik ponosi podwójną karę: dostaje z powrotem złamane przedmioty i traci pieniądze za ocechowanie. Chyba na taką karę nie zasługuje rękodzielniczek, który dobrowolnie zanosí swoje wyroby do urzędu do ocechowania, jeśli tylko przez nieświadomość było małe uchybienie. Gdyby złotnik chciał świadomie oszukać klienta, to przecież nie poszedłby sam do urzędu kontrolnego. Drakońskie przepisy nowego rozporządzenia nie są praktykowane w żadnym państwie kulturalnym i powinny być natychmiast zniesione.

Cech złotników i jubilerów w Krakowie protestował już przeciw tej krzywdzie, ale czy odniesie to jakiś skutek, przyszłość pokaże. Nasze zastrzeżenia i poprawki do nowej ustawy probierczej, która jest właśnie w Warszawie w stadium opracowania, zostały przez Ministerstwo handlu i przemysłu zbagatelizowane. Dlatego powinniśmy się połączyć i silnie zorganizować, aby nad naszymi sprawami zawodowymi radzić i ratować stan złotniczy od zagłady. Do miarodajnych czynników zaś zwracamy się z apelem, by nowe krzywdzące rozporządzenie — jak najprędzej uchyliły.

L. F.

Otwarcie Biblioteki przy Stow. rękodzielniczków żydowskich w Krakowie.

W tych dniach uruchomiona została w lokalu Stowarzyszenia rękodzielniczków żydowskich w Krakowie biblioteka, złożona z książek w języku żydowskim i polskim. Biblioteka otwarta jest dla członków we wtorki i czwartki od godz. 1/28 do 9-tej wieczór, oraz w niedziele od 11 do 1-szej w południe.

Uroczyste otwarcie biblioteki połączone z okolicznościowym odczytem nastąpi w sobotę, dnia 3-go grudnia br. o godz. 8-mej wieczór w lokalu przy ul. Podbrzezie 6. Zarząd apeluje do wszystkich członków Stowarzyszenia o gremjalne wzięcie udziału w otwarciu biblioteki.

Kiedy odbędą się wybory do Izby Rzemieślniczych?

Dnia 17 listopada odbyła się w Min. Przemysłu i Handlu konferencja przedstawicieli rzemiosła całej Polski, zwołana w celu ostatecznego uzgodnienia przepisów wykonawczych do ustawy przemysłowej.

W konferencji z ramienia Ministerstwa brali udział Dyrektor Departamentu p. Dąbrowski, który przewodniczył konferencji, oraz naczelnik wydziału rzemiosła p. inż. Hauszyl, rzemiosło reprezentowali: prezes Krakowskiej Izby Rzemieślniczej p. Kosobudzki Lwowskiej — p. Pretorjus, Pomorskiej — p. Grobelny, Związku Rzem. Chrześc. p. Pieniążkiewicz, C. T. Rzem. poseł Rudnicki, Zjedn. Czel. p. Zieliński, Centr. Zw. Rzem. Żyd. inż. Czerniaków, oraz poseł Mianowski.

Tematem konferencji były sprawy związane z bliskim terminem wejścia w życie ustawy przemysłowej.

Termin ten (15 grudnia b. r.) bezwzględnie zostanie dotrzymany. Uczestnicy posiedzenia uzgodnili ostatecznie sprawę przepisów wykonawczych do ustawy przemysłowej, jak: regulamin wyborczy, Statuty Izby Rzemieślniczych, Statuty Cechów oraz sprawę wyborów do Izby.

Według wszelkiego prawdopodobieństwa wybory do Izby Rzemieślniczych rozpisane zostaną już w końcu grudnia br., poczem zaczną urządować okręgowe komisje wyborcze, tak że w końcu lutego spodziewać się należy przeprowadzenia wyborów.

Zachodzi jednak możliwość, że termin ten zbiegnie się z wyborami do ciał ustawodawczych, w takim razie zostanie on przesunięty o miesiąc.

Konferencja trwała 4 godziny i była ostateczną i w ten sposób rozwiązane zostały sprawy, mające za zadanie przygotowanie do wprowadzenia w życie ustawy, której rzemiosło oczekiwało z takim napięciem.

Zwinięcie kooperatyw żyd. majstrów krawieckich.

Na posiedzeniu wydziału oraz prezydium organizacji żyd. majstrów krawieckich i krawczyń w dniu 15 czerwca br. w obecności Panów: Ledera, Gewürtza, Liebermana M., Feiwelesa Izaka, Kemplera, Kirschteina, Kleinmana, Mellera, Messingera, Radzyńskiego, Goldfarba, Szitlera, Przeworskiego, Birnbauma i Liebermana Maurycego II., oraz w dniu 10 lipca br. z udziałem oprócz wyżej wymienionych, jeszcze Panów: Ehrlicha Kalmana, Ehrlicha Maksa, Lustbadera, Nussbauma, Reissmana i Rubinsteina zapadła uchwała, aby zlikwidować i tak już od dawna niefunkcjonującą Spółdzielnię krawiecką, donieść o tem Władzom do tego powołanym, uważać Spółdzielnię jako już nieistniejącą i wykreślić ją z rejestru Spółdzielni.

Protokoły powyższe znajdują się w księdze protokołów wspomnianego Stowarzyszenia.

Przeniesienie biur i ambulatorjów Kasy chorych w Krakowie do nowego gmachu przy ul. Batorego 3.

Dyrekcja Kasy chorych w Krakowie zawiadamia, iż w poniedziałek 28 listopada 1927 r. nastąpiło przeniesienia biur i ambulatorjów do nowego gmachu przy ul. Batorego 3. Normalny tok urzędowania i ordynacje lekarskie rozpoczęły się we wtorek 29 listopada 1927 r. w nowym gmachu przy ul. Batorego 3., który to gmach zbudowany według nowoczesnych wzorów zagranicznych, tak pod względem sanitarnym, jak i higienicznym zadowolni wymagania ubezpieczonych członków Kasy. W gmachu tym czynnych jest 34 ambulatorjów, a mianowicie: 3 chirurgiczne, 2 laryngologiczne, 1 kobiece, 3 weneryczne, 8 bakterjologicznych, 1 okulistyczne, 3 dziecięce, 5 wewnętrznych, 3 dentystyczne, 1 lampa solux, 1 roentgen i 2 systemu nerwowego.

Równocześnie zawiadamia się, że z dniem 29 listopada 1927 r. biura i ambulatorja lekarskie znajdujące się przy ul. Dunajewskiego 5 i przy Rynku Kleparskim zostały zwinięte.

NOWE ROZPORZĄDZENIA.

Mechanizację piekarń wprowadza ostatnie rozporządzenie ministerjalne. W myśl tego rozporządzenia, które wchodzi w życie po 6 miesiącach, tj.

w maju 1928 r., będzie wzbronione ręczne przesiewanie mąki, ręczne mieszanie ciasta i t. d.

Zniesienie ograniczeń walutowych. Ogłoszone zostało rozporządzenie Min. Skarbu, znoszące całkowicie reglementacje obrotu walutami i dewizami. Przekazywanie pieniędzy w dowolnej wysokości zagranicę jest odtąd dopuszczalne bez potrzeby przedkładania jakichkolwiek dowodów, faktur i t. d. Odnosi się to zarówno do walut zagranicznych, jak i do złotych. Również dozwolonym jest bez żadnych ograniczeń wywóz zagranicę pieniędzy i papierów wartościowych. Utrzymany zostaje jedynie zakaz wywozu złota i srebra.

INFORMATOR PODATKOWY.

Termin do nabywania świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych na rok podatkowy 1928 przypada na okres od 1 listopada do końca grudnia 1927 r. Po upływie wyznaczonego terminu przystąpią niezwłocznie władze podatkowe do ścisłej kontroli przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych. Winni zupełnego niewykupienia, lub posiadania nieodpowiednich świadectw przemysłowych będą niezwłocznie pociągnięci do odpowiedzialności karnej na zasadzie art. 98 ustawy o państwowym podatku przemysłowym.

Do świadectw przemysłowych na rok 1928 będzie pobierany 10 proc. nadzwyczajny dodatek niezależnie od tego, czy świadectwa przemysłowe na rok podatkowy 1928 będą nabyte w r. 1927, czy też w roku 1928. Nadto pobierany będzie — jak co roku — dodatek 30 proc. na rzecz Związków komunalnych, 15 proc. na rzecz Izb handlowo-przem. i 20 proc. na rzecz szkolnictwa zawodowego.

W sprawie ograniczenia egzekucji ostatnich wymiarów podatku dochodowego. Płatnicy, czujący się ostatnimi wymiarami podatku dochodowego szczególnie pokrzywdzeni, mogą wnieść indywidualne prośby do właściwych Urzędów skarbowych o tymczasowe ograniczenie egzekucji do kwoty przez siebie zawnioskowanej, lub o całkowite wstrzymanie egzekucji, a to do czasu rozpatrzenia odwołania przez misję rekursową.

Wylosowanie połowy członków komisji podatku przemysłowego. W terminie do 31 grudnia br., stosownie do odpowiednich dyspozycji ustawowych, wylosowana zostanie na obszarze całego państwa połowa członków komisji szacunkowych i odwoławczych podatku przemysłowego.

DRUKARNIA B. GEIZHALSA Kraków XXII., Kalwaryjska 18.

— wykonuje wszelkie roboty w zakres drukarstwa wchodzące po cenach umiarkowanych. —

NABYWAJĄCIE UDZIAŁY ZWIAZKU KREDYTOWEGO

SPÓŁDZIELNIA Z OGR. ODP.

KRAKÓW PODBRZECIE 6.

**Udział wynosi 25 zł.
a będziecie mogli korzystać
z pożyczek i eskontu rymes
za tanim procentem.**